

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ ΤΑΞΗΣ

ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Μ.ΤΡΙΤΗ 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2013

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Διδαγμένο κείμενο

Αριστοτέλους *Πολιτικά* (Γ 1, 1-4/6/12)

Τῷ περὶ πολιτείας ἐπισκοποῦντι, καὶ τίς ἐκάστη καὶ ποία τις, σχεδὸν πρώτη σκέψις περὶ πόλεως ἰδεῖν, τί ποτέ ἐστιν ἡ πόλις. Νῦν γὰρ ἀμφισβητοῦσιν, οἱ μὲν φάσκοντες τὴν πόλιν πεπραχέναι τὴν πρᾶξιν, οἱ δ' οὐ τὴν πόλιν ἀλλὰ τὴν ὀλιγαρχίαν ἢ τὸν τύραννον· τοῦ δὲ πολιτικοῦ καὶ τοῦ νομοθέτου πᾶσαν ὁρῶμεν τὴν πραγματείαν οὔσαν περὶ πόλιν, ἢ δὲ πολιτεία τῶν τὴν πόλιν οἰκούντων ἐστὶ τάξις τις. Ἐπεὶ δ' ἡ πόλις τῶν συγκειμένων, καθάπερ ἄλλο τι τῶν ὅλων μὲν συνεστώτων δ' ἐκ πολλῶν μορίων, δῆλον ὅτι πρότερον ὁ πολίτης ζητητέος· ἢ γὰρ πόλις πολιτῶν τι πλῆθος ἐστιν. Ὅστε τίνα χρὴ καλεῖν πολίτην καὶ τίς ὁ πολίτης ἐστὶ σκεπτέον. Καὶ γὰρ ὁ πολίτης ἀμφισβητεῖται πολλάκις· οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦσι πάντες εἶναι πολίτην· ἔστι γὰρ τις ὃς ἐν δημοκρατίᾳ πολίτης ὢν ἐν ὀλιγαρχίᾳ πολλάκις οὐκ ἔστι πολίτης.

Ὁ πολίτης οὐ τῷ οἰκεῖν που πολίτης ἐστίν (καὶ γὰρ μέτοικοι καὶ δοῦλοι κοινωνοῦσι τῆς οἰκήσεως), οὐδ' οἱ τῶν δικαίων μετέχοντες οὕτως ὥστε καὶ δίκην ὑπέχειν καὶ δικάζεσθαι (τοῦτο γὰρ ὑπάρχει καὶ τοῖς ἀπὸ συμβόλων κοινωνοῦσιν)· ... πολίτης δ' ἀπλῶς οὐδενὶ τῶν ἄλλων ὀρίζεται μᾶλλον ἢ τῷ μετέχειν κρίσεως καὶ ἀρχῆς. ... Τίς μὲν οὖν ἐστὶν ὁ πολίτης, ἐκ τούτων φανερόν· ὥ γὰρ ἐξουσία κοινωνεῖν ἀρχῆς βουλευτικῆς καὶ κριτικῆς, πολίτην ἤδη λέγομεν εἶναι ταύτης τῆς πόλεως, πόλιν δὲ τὸ τῶν τοιούτων πλῆθος ἱκανὸν πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς, ὡς ἀπλῶς εἶπεῖν.

A1. Από το κείμενο που σας δίνεται να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος:

«Ἐπεὶ δ' ἡ πόλις τῶν συγκειμένων... καὶ τοῖς ἀπὸ συμβόλων κοινωνοῦσιν)»

Μονάδες 10

B. Να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

B1. Να εντοπίσετε στο κείμενο και να σχολιάσετε τον πρώτο λόγο για τον οποίο ο Αριστοτέλης κρίνει σκόπιμο να εξετάσει την έννοια της «πόλεως». Ποιο ιστορικό παράδειγμα επιβεβαιώνει τη σκέψη του φιλοσόφου;

Μονάδες 15

B2. «πόλιν δὲ τὸ τῶν τοιούτων πλῆθος ἱκανὸν πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς, ὥς ἀπλῶς εἶπεῖν.» Με βάση το διδόμενο απόσπασμα να αναλύσετε το περιεχόμενο του ορισμού της «πόλεως» στον οποίο καταλήγει ο Αριστοτέλης, ενώ αντλώντας στοιχεία και από το ακόλουθο μεταφρασμένο κείμενο να παρουσιαστεί η τελεολογική αντίληψη του Σταγειρίτη φιλοσόφου για την αὐτάρκεια της πόλεως και τις συνθήκες διασφάλισής της.

Ἀριστοτέλους Πολιτικά (Α 2, 5-6)

Η κοινωνική οντότητα που προήλθε από τη συνένωση περισσότερων χωριών είναι η πόλη, μια κοινωνική οντότητα τέλεια, που μπορούμε να πούμε ότι πέτυχε τελικά την ύψιστη αὐτάρκεια· συγκροτήθηκε για να διασφαλίζει τη ζωή, στην πραγματικότητα όμως υπάρχει για να εξασφαλίζει την καλή ζωή. Η πόλη, επομένως, είναι κάτι που ήρθε στην ύπαρξη εκ φύσεως, όπως ακριβώς και οι πρώτες κοινωνικές οντότητες, αφού αυτή είναι το τέλος εκείνων κι αφού αυτό που λέμε φύση ενός πράγματος δεν είναι παρά η μορφή που αυτό έχει κατά τη στιγμή της τελείωσης, της ολοκλήρωσής του: αυτό δεν λέμε, πράγματι, πως είναι τελικά η φύση του κάθε πράγματος, π.χ. του ανθρώπου, του αλόγου ή του σπιτιού, η μορφή δηλαδή που το κάθε πράγμα έχει όταν ολοκληρωθεί η εξελικτική του πορεία; Επίσης: Ο τελικός λόγος για τον οποίο υπάρχει ένα πράγμα είναι κάτι το έξοχο, και η αὐτάρκεια είναι τελικός στόχος και, άρα, κάτι το έξοχο.

Μονάδες 15

B3. Πώς μέσα από τη μελέτη των επιμέρους αρετών του ανθρώπου φαίνεται ότι η ηθική φιλοσοφία για τον αρχαίο Έλληνα (όπως και

για τον Αριστοτέλη) είναι μέρος της πολιτικής φιλοσοφίας;

Μονάδες 10

B4α. Να γράψετε μία ομόρριζη λέξη της νέας ελληνικής γλώσσας, απλή ή σύνθετη, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ἐπισκοποῦντι, ἀμφισβητοῦσιν, συγκειμένων, ὀρίζεται, εἶπεῖν.
(Μονάδες 5)

B4β. Με ποιες λέξεις του κειμένου συνδέονται ετυμολογικά οι παρακάτω:

ουσία, διόπτρα, ανάσταση, κλήση, σχολείο. (Μονάδες 5)

Μονάδες 10

Γ. Αδίδακτο Κείμενο

Δημοσθένους Προοίμια 1, 1-2

Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὔτιθετ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχὼν ἂν ἕως οἱ πλεῖστοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τι μοι τῶν ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἤγον, εἰ δέ μή, τότε ἂν καὶ αὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γινώσκω λέγειν. Ἐπειδὴ δ' ὑπὲρ ὧν πολλάκις εἰρήκασι οὗτοι πρότερον, περὶ τούτων νυνὶ σκοπεῖτε, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως ἂν μετὰ τούτους δοκεῖν λέγειν. Εἰ μὲν οὖν εἶχε καλῶς τὰ πράγματα, οὐδὲν ἂν ἔδει συμβουλεύειν· ἐπειδὴ δ' ὅσην ἅπαντες ὁρᾶτ', ἔχει δυσκολίαν, ὥς ἐκ τοιούτων, πειράσομαι συμβουλεύειν ἃ κράτιστα εἶναι νομίζω. Πρῶτον μὲν οὖν ὑμᾶς ἐκεῖνο ἐγνωκέναι δεῖ, ὥς οὐδὲν ῶν ἐποιεῖτε ἐπὶ τοῦ πολεμεῖν ὄντες τοῦ λοιποῦ πρακτέον ἐστίν, ἀλλὰ πάντα τάναντία.

Λεξιλόγιο:

ἐπέχω (ἐπισχὼν) = περιμένω

εἴωθα = συνηθίζω, ἔχω τη συνήθεια

ὥς ἐκ τοιούτων = συνεπώς

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παραπάνω κειμένου.

Μονάδες 20

Γ2. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις.

α. οἱ πλεῖστοι : αιτιατική πληθυντικού του συγκριτικού βαθμού στο θηλυκό γένος

τῶν ῥηθέντων : δοτική πληθυντικού

τὰ πράγματα : δοτική ενικού

τοιούτων : αιτιατική πληθυντικού του ουδετέρου γένους

πάντα : γενική πληθυντικού του θηλυκού γένους

β. προϋτίθετο : β' ενικό προστακτικής αορίστου β'

ἦγον : γ' ενικό οριστικής αορίστου β'

ἐπειρώμην : γ' πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα

γινώσκω : απαρέμφατο μέλλοντα

ἀπεφήναντο : β' ενικό οριστικής μέλλοντα στη μέση φωνή

Μονάδες 10

Γ3α. Να αναγνωριστούν από συντακτική άποψη οι ακόλουθες λέξεις: **τῶν εἰωθότων, μοι, αὐτός, ἔγνωκέναι, ὧν.**

Μονάδες 5

Γ3β. «εἰ μὲν ἤρεσκέ τι μοι τῶν ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον»: Να αναγνωριστεί ο υποθετικός λόγος και να τραπεί στον πλάγιο λόγο (και με τους δύο τρόπους) εξαρτώντας τον από τη φράση «**Ὁ ῥήτωρ εἶπεν...**».

Μονάδες 4

Γ3γ. **Ὅντες**: Να αναλυθεί η μετοχή σε ισοδύναμη πρόταση

Μονάδα 1

Οδηγίες προς υποψηφίους

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.

2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ